นสพ.จำหน่ายมากที่สุดของประเทศ
ไทยรัฐ
ปีที่ 31 ฉบับที่ 11257 วันพุธที่ 14 พฤศจิกายน พ.ศ. [illegible] ราคา 6.00 บาท

ปัญหาของเด็กที่จะได้รับการคุ้มครองเป็นเรื่องใหญ่ ปัญหาแต่ละภาคก็ต่างกัน กฎหมายที่เกี่ยวกับเด็กก็กระจัดกระจายอยู่หลายฉบับ จึงต้องชำระสะสางเพื่อป้องกันเด็กเอาเปรียบ

คุณภาพสังคม

พัฒนาสิทธิมนุษยชน 'เด็ก'

ปัญหาใหญ่ของสังคมที่ต้องแก้

วรพจน์ ณ นคร

● บรรดาเด็กพิการจำเป็นต้องคุ้มครองดูแล

"เด็ก" ในที่นี้ไม่ได้หมายความถึงเด็กในความหมายของหนุ่มกลัดมันที่ใช้เรียกโสเภณี แต่เป็นเด็กตัวเล็ก ๆ ประชากรส่วนใหญ่ในวัยที่ไม่มีปากเสียงจะเรียกร้องสิทธิ ไม่ว่าจะเป็นสิทธิที่จะได้รับการพิทักษ์จากการถูกทรมาน สิทธิที่จะได้รับเงื่อนไขพิเศษในการจ้างงาน หรือกระทั่งสิทธิที่จะได้รับสวัสดิการในการประกันสังคม

ขณะที่ผู้ใหญ่มีสิทธิในความเป็นพลเมืองของประเทศทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เด็กซึ่งเป็นมนุษยชนวัยก่อนแก ต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่นและมีหน้าที่ต้องพัฒนาตนเองทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ จึงมีสิทธิต้องการ "สิทธิมนุษยชนของเด็ก" เป็นพิเศษเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ได้เช่นกัน

โสเภ. ยอมรับจากสถานภาพของเด็ก ซึ่งไม่ควรมีสิทธิทางการเมือง แต่สิทธิในทางเศรษฐกิจที่เกิดมาเป็นหนี้เป็นสินแทนคนรุ่นเก่า เด็กก็ย่อมจะมีสิทธิทางเศรษฐกิจที่จะได้รับประโยชน์จากการประกันสังคม สิทธิที่จะมีสภาพชีวิตความเป็นอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมดี พอดีจะช่วยให้ชีวิตพัฒนาเติบโตเป็นคนมีคุณภาพได้ทัดเทียมกับเด็กคนอื่น และไม่ต้องถูกเอารัดเอาเปรียบด้านแรงงานตั้งแต่วัยเด็กเช่นประเทศนี้

หรือสิทธิในความเป็นพลเมืองของประเทศ เด็กก็ควรมีสิทธิจะเลือกสัญชาติ ได้รับการป้องกันไม่ให้ถูกทรมาน จำกัดเสรีภาพ หรือถูกพรากพ่อพรากแม่

หรือสิทธิทางสังคม เด็กก็ควรมีสิทธิได้รับบริการทางด้านสาธารณสุข ดูแลสุขภาพอนามัยอย่างดีที่สุดเท่าที่บริการของรัฐจะมีและพึงจะทำได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีเด็กพิการ รวมทั้งการดูแลไม่ให้ต้องรับการกดขี่ทางเพศ

และในทางวัฒนธรรม เด็กก็ควรมีสิทธิจะได้รับโอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียมกัน ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร ความบันเทิงและมีส่วนร่วมกิจกรรมทางด้านศิลปวัฒนธรรม

นั่นคือความเป็นอยู่ในสิทธิมนุษยชนของเด็กอันพึงจะมีในประเทศที่มีความพร้อมทางสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน กรมอัยการ จึงร่วมกันชำระสะสางกฎหมายเด็กให้เรื่องอำนวยต่อการพัฒนาสิทธิของเด็กให้ดีขึ้น

"เพราะกฎหมายเด็กของเราในเวลานี้มีอยู่ในกฎหมายฉบับต่าง ๆ อย่างกระจัดกระจาย เช่น อยู่ในกฎหมายแพ่งฯ กฎหมายอาญา พรบ.จัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน หรือประกาศคณะปฏิวัติว่าด้วยการคุ้มครองการใช้แรงงานเด็ก กระทั่ง พรบ.ประถมศึกษาฯ เป็นต้น เราจึงคิดรวบรวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ซึ่งมีอยู่กระจัดกระจายในที่ต่าง ๆ นั้นเข้ามาอยู่ด้วยกัน" ศ.ไชยยศ เหมะรัชตะ อาจารย์จากคณะนิติศาสตร์ จุฬาฯ ที่ปรึกษาสมาคมสวัสดิการเด็กฯ เผยขั้นตอนของงานร่วมพัฒนาเด็กของสามองค์กรข้างต้น

"ขณะเดียวกันเราก็ระดมความคิดของผู้มีประสบการณ์และสนใจที่จะแก้กฎหมายเด็กทั้งภาครัฐและเอกชนมาร่วมกันพิจารณาวิพากษ์วิจารณ์หาประเด็นกฎหมายที่จะผลักดันแก้ไขให้สอดคล้องเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาเด็ก โดยจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการระดับภาคในภาคต่าง ๆ ภาคเหนือ ที่เชียงใหม่ ภาคกลาง ที่กาญจนบุรี ภาคอีสาน ที่อุบลฯ ภาคใต้ ที่สงขลา และมารวบรวมปัญหาสรุปอีกครั้งที่ กทม. ซึ่งเสร็จสิ้นไปเมื่อปลายเดือนที่ผ่านมา (ต.ค.)"

ข้อเสนอแนะในการแก้กฎหมายเด็กจึงมีพื้นฐานปัญหาที่แตกต่างกันออกไปตามลักษณะสภาพพื้นที่ "ภาคเหนือที่ประชุมจะเน้นถึงปัญหาโสเภณีเด็ก ทั้งจากสมัครใจและถูกต่อลวง ส่งที่เราจะทำคือ ผลักดันให้แก้ พรบ.ปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2503 ซึ่งโบราณมาก ชื่อกฎหมายก็บอกแล้วว่าเป็นแค่การปรามและมีโทษจำคุก 3 เดือน ซึ่งต่ำมาก แก้ให้มีโทษสูงขึ้นและเพิ่มเติมให้มีบทลงโทษผู้จัดหาหรือชักพาเด็กมาค้าประเวณีด้วย รวมทั้งขยายความผิดไปยังเจ้าของสถานที่ที่มีการค้าประเวณี แม้ว่าไม่ได้อยู่ในที่เกิดเหตุ และควรถือว่าการนำเด็กชายมาค้าประเวณีก็มีความผิดเช่นกัน" อาจารย์ไชยยศ ผู้ดำเนินการอภิปรายสัมมนาในที่ต่าง ๆ ชี้ปัญหาภาคเหนือ

ตามมาที่ภาคกลาง ปัญหาจะหลากหลายจากภาคต่าง ๆ มารวมในที่เดียวกัน เพราะเป็นแหล่งรวมคนที่มาจากหมายภาค

"ปัญหาใหญ่ คือ การใช้แรงงานเด็กในภาคเกษตรกรรม โดยเฉพาะในไร่อ้อยเป็นปัญหาหลัก เกิดขึ้นเพราะกฎหมายคุ้มครองแรงงานเด็กมุ่งเน้นช่วยเหลือแรงงานเด็กในภาคอุตสาหกรรม แต่ละเลยแรงงานเด็กในภาคเกษตรกรรม จึงต้องออก พรบ.คุ้มครองแรงงานเด็กในภาคเกษตรกรรม โดยกำหนดตามอายุเด็กและอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ"

ภาคอีสาน มีปัญหาการอพยพแรงงานหนีความแห้งแล้งมาแสวงหาความอุดมสมบูรณ์ใน กทม. และเมืองใหญ่ แต่มาเจอนรกในโรงงาน ซึ่งเด็กก็ร่วมขบวนการคนไทยทั้งถิ่นมาด้วย

"เมืองใหญ่จึงมีปัญหาการขายแรงงานเด็กจากภาคอีสานก่อนวัยอันควร เราได้ค้นพบโรงงานที่ใช้แรงงานเด็กเยี่ยงทาสมาตีแผ่ในที่ประชุม

● ตำรวจได้เข้าช่วยเหลือบรรดาเด็กเหล่านี้จากโรงงานแห่งหนึ่ง ซึ่งใช้แรงงานเด็กอย่างผิดกฎหมาย

หลายแห่ง ด้วยค่าแรงที่ต่ำกว่าเกณฑ์กำหนด เราจึงสรุปมาตรการแก้ปัญหานี้ทางกฎหมาย เช่น กำหนดอายุการเข้าสู่แรงงานเด็กจาก 12 ปี ขยายเป็น 15 ปี ให้หน่วยงานของรัฐมีอำนาจปกครองเด็กร่วมกับนายจ้าง กำหนดให้นายจ้างมีหน้าที่แจ้งกรมแรงงานเพื่อจดทะเบียนจำนวนแรงงานเด็ก"

เรื่องการคุ้มครองแรงงานเด็กมีการวิพากษ์กันในที่ประชุมต่างพนัก ตัวแทนจากกรมอัยการ "วิชา มหาคุณ" ยังกังขาว่า "ถ้าจะให้ถูกต้องจริง ๆ ไม่ควรให้มีการใช้แรงงานเด็กเลยด้วยซ้ำ เพราะเป้าหมายจริงคือ การส่งเสริมเพื่อพัฒนาตัวเองเท่านั้น"

ภาพได้สภาพทั่วไปเด็กไม่ค่อยมีปัญหามัก จะมีก็เป็นปัญหาทางวัฒนธรรม ความขัดแย้งที่เกิดจากความแตกต่างทางภาษาและศาสนา และประเด็นเร่งด่วนที่ต้องแก้ไขคือเรื่องการลักพาเด็กชายมาเลย์, สิงคโปร์

"จึงควรกำหนดโทษอย่างหนักแก่ผู้กระทำผิด ซึ่งนำเด็กไปขาย ทำให้เด็กเกาะจับหรือตาย ผู้กระทำผิดหมายความรวมทั้งบุคคลและกลุ่มบุคคล เพราะมีการค้ำกันเป็นแก๊ง กฎหมายนี้แต่เดิมเรามีแต่ พรบ. การค้าหญิงและเด็กหญิง ตั้งแต่ปี 2471 ซึ่งถ้าสมัยมาก โทษต่ำไป เราจึงขอให้มี พรบ. ใหม่เปลี่ยนชื่อเป็น พรบ. การค้าหญิงและเด็ก ซึ่งหมายถึงรวมเด็กชายเข้าไปด้วย"

นั่นคือข้อสรุปปัญหาเด่นชัดที่เกิดกับเด็กจากภาคต่าง ๆ ของประเทศ ซึ่งต้องได้รับการแก้ไข ส่วนปัญหาอย่างอื่นในประเด็นที่ต้องแก้กฎหมายก็ยังมีอีกมาก เช่น เรื่องเด็กพิการ เรื่องการศึกษาพิเศษ เรื่องเด็กเข้าสถานบริการ เรื่องการเผยแพร่ภาพข่าวสารการสอบสวนเด็กกระทำผิดอาญา ซึ่งควรควบคุมปกป้องเด็กเป็นต้น

และรวมถึงจุดสำคัญที่ต้องจับหาอีกจุดคือเรื่อง "ศาลคดีเด็ก" เพราะคดีเด็กเป็นเรื่องละเอียดอ่อนที่ต้องใช้ความเข้าใจและชำนาญการเป็นพิเศษต่างจากคดีผู้ใหญ่ธรรมดา

"กระทรวงยุติธรรมควรเร่งรัดตั้งศาลคดีเด็กให้ครบทุกจังหวัด ถ้าทำไม่ได้ ก็ควรตั้งแผนกคดีเด็กและเยาวชนในศาลจังหวัดให้ได้ครบทุกจังหวัดเสียก่อนก็ได้ เพราะกฎหมายพระธรรมนูญศาลยุติธรรมก็เปิดช่องให้ทำได้อยู่แล้ว และที่พูดกันมากคือการจัดตั้งศาลครอบครัว เพื่อพิจารณาคดีเด็กและครอบครัวแทนที่จะใช้ศาลแพ่ง เช่นคดีหย่าร้าง ซึ่งมีผลกระทบต่อเด็กในด้านการเลี้ยงดู"

การแก้กฎหมายเด็กจึงเป็นรากฐานที่การพัฒนาซึ่งเล็งให้สิทธิมนุษยชนของเด็กช่องลดเสียในภาพหน้าได้ และกำลังจะเป็นผล ผู้ปฏิบัติพร้อมหรือไม่ที่จะใช้กฎหมายพัฒนาเด็กให้สมพังเจตนารมณ์

● ศ.ไชยยศ เหมะรัชตะ แห่งคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เผยถึงการชำระสะสางกฎหมายเด็กเพื่อพัฒนาสิทธิมนุษยชนเด็กให้ดีขึ้น